

«Қостанай гуманитарлық колледжі» мекемесі
Учреждение «Костанайский гуманитарный колледж»

КЕЛІСІЛДІ СОҒДАСОВАНО
ОТЖ бойынша директордың орынбасары
Заместитель директора по УВР
Иван Капанова Г.И.
«01» 09 2022 ж /г

«Саналы ұрпақ»
ерікті-патриоттық клубының
бағдарламасы

Программа
добровольно-патриотического клуба
«Саналы ұрпақ»

. Клуб жетекшесі: Султанова Б.К.
Руководитель клуба: Султанова Б.К.

Түсіндірмежазба

Қазақстан Республикасының 27.07.2007 ж. «Білім туралы» Заңына сәйкес, қосымша білім беру бағалар мен ересектердің шығармашылық қабілеттерін қалыптастыруға және дамытуға, олардың интеллектуалдық, моральдық және дене шынықтыруына жеке қажеттіліктерін қанағаттандыру, салауатты және қауіпсіз өмір салты мәдениетін қалыптастыру, денсаулықты нығайту, сондай-ақ бос уақытты ұйымдастыруға бағытталған. Сыныптан тыс тәрбиелік жұмысының жоспарын құрудың құқықтық негізі келесі нормативтік құжаттар болып табылады:

- «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңы;
- Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру мамандықтарының жіктелуіші;
- «Білім берудің барлық деңгейлерінде білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығы.
- «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру мамандықтары бойынша үлгілік оқу жоспарлары мен үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 31 қазандағы № 553 бұйрығы.

- «Қазақстан Республикасының бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығы;

Қосымша білім беру бағдарламасы оқу процесін ұйымдастырудың құрамдас бөлігі болып табылады және білім мен тәрбиенің бірлігін қамтамасыз етеді.

Қазіргі білім берудің негізгі міндеті-кез-келген пәндік салада қолданылатын жалпыланған қызмет тәсілдерінің кешенін әзірлеу және қолдану. Білім алушылармен тәрбие жұмысының міндеттерінің бірі оқушылардың шығармашылық, коммуникативтік және интеллектуалдық қабілеттерін іске асыруға мүмкіндік беру, мақсаты бар, өмірлік проблемаларды шеше алатын, әлеуметтік кеңістікте бағдарланған, шығармашылық даралығы бар адамгершілік адамды тәрбиелеу болып табылады.

"Саналы ұрпақ" клубының жұмыс бағдарламасы білім беру мазмұнын жаңғырту міндеттеріне сәйкес әзірленді. Бағдарлама барлық курс студенттеріне арналған.

"Саналы ұрпақ" клубының қызметі аудиториядан тыс болып табылады және бағытты таңдау еркіндігімен және жыл бойы білім алушының қызмет саласын өзгерту мүмкіндігімен ерекшеленеді.

"Саналы ұрпақ" клубының бағдарламасы Рухани-адамгершілік және азаматтық-патриоттық тәрбие контекстінде студенттік ортада сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруды нақтылайды (бұдан әрі-Бағдарлама) Тәрбиенің тұжырымдамалық негіздеріне сәйкес әзірленген және жалпы орта білім беру бағдарламалары бойынша

оқитғын білім алушылар үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы сипаттағы тәрбие іс-шараларын ұйымдастыруды қамтитын тәрбие жұмысын жүргізу тәртібін айқындайды және кәсіптік білім беру.

"Саналы ұрпақ" клубының мақсаты жоғары адамгершілікті, жауапты, бастамашыл және әлеуметтік құзыретті азамат пен патриотты қалыптастыру және дамыту үшін колледжде жағдай жасау.

Тапсырмалар:

- 1) рухани-адамгершілік және азаматтық-патриоттық тәрбиелеуге бағытталған шараларды іске асыру;
- 2) білім алушылардың мемлекеттік билік институттарына деген сенімін нығайту;
- 3) білім алушылардың саяси-құқықтық білімдерін қалыптастыру;
- 4) білім алушыларда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлықтың адамгершілік-этикалық құндылық негіздерін қалыптастыру.

5) білім алушылар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілікті нығайту жөніндегі бастамаларды көгермелеу, сыбайлас жемқорлыққа қарсы сипаттағы іс-шараларды ұйымдастыруға қатысу.

Іс-шаралар кешенін өткізу үшін тәрбиенің мынадай түрлері пайдаланылды:

- 1) адамгершілік тәрбие моральдық-этикалық көзқарастарды қалыптастыруға, әрбір білім алушының сыбайлас жемқорлыққа нәлдік төзімділігін қалыптастыруға бағытталған;
- 2) әлеуметтік-құқықтық тәрбие азамат пен мемлекет арасындағы өзара қарым-қатынастардың мәні туралы түсінік алуға, құқықтар мен міндеттер туралы білім алуға, құқықтық нормаларды сақтау қажеттігіне сендіруге, сыбайлас жемқорлықтың қоғамдық қауіптілігін ұғынуға бағытталған;
- 3) эстетикалық тәрбие білім алушыларда өнер туындыларының, әдебиеттің сұлулығын түсінуді дамытуға, білім алушылардың эстетикалық талғамына және қоршаған шындыққа мейірімді және патриоттық көзқарасына тәрбиелеуге жәрдемдесуге бағытталған.

Бағдарламаның бағыты: тәрбие жұмысының негізгі бағыттарын, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруға бағытталған күнтізбелік іс-шараларды өткізуді, қоғамдық ұйымдармен, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органмен және өзге де мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылды көрсетеді.

Тәрбие жұмысын жүргізуге азаматтар мен қамқоршылық кеңестер, ата-аналар комитеттері, қоғамдық бірлестіктер, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті орган және өзге де мемлекеттік органдар қатыса алады.

Сабақтарды өткізудің негізгі формалары-конкурстар, ойындар, сынып сағаттары, кездесулер және практикum.

Бұл бағдарлама секциялар бойынша жұмысты қамтиды:

* сыбайлас жемқорлыққа қарсы білім дәрістерді, "дөңгелек үстелдерді" және басқа да ағартушылық іс-шараларды ұйымдастыруға қатысады;

* сыбайлас жемқорлыққа қарсы Ақпарат және шығармашылық үздік бейнероликтерге, суреттерге, эсселерге арналған іс-шаралар мен конкурстарды ұйымдастыруға қатысады;

* Мәдени-бұқаралық іс-шаралар бойынша акцияларды, флеш-мобтарды, диалог аландарын, қоғамдық, ардагерлер ұйымдарының, мемлекеттік органдар мен ұйымдардың өкілдерімен кездесулерді және басқа да әлеуметтік маңызы бар іс-шараларды ұйымдастыруға қатысады.

Оқытылатын курс келесі пәндермен біріктірілген:

- мәдениеттану;
- саясаттану және әлеуметтану негіздері;
- құқық негіздері.

Бұл бағдарлама білім алушыға: сыбайлас жемқорлыққа қарсы сипаттағы іс-шараларды ұйымдастыру негіздерін; мемлекет дөңгейінде жастар саясатын әзірлеу мен іске асыруды; студенттік ортада сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет пен ұлттық бірегейлікті қалыптастыру дағдыларын, сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілікті нығайту жөніндегі бастамаларды көтермелеуді, сыбайлас жемқорлыққа қарсы сипаттағы іс-шараларды ұйымдастыруға қатысуды игеруге мүмкіндік береді.

Үйірме сабақтары аптасына 1 рет 1 академиялық сағат ішінде өтеді.
Курс бойынша барлығы-20 сағат.

2. "Саналы ұрпақ" клубының тақырыптық жоспары мен мазмұны

2.1 тандау пәнінің тақырыптық жоспары

№ р/с	Бөлімдердің атауы, тақырыптар	Оқытудың жалпы сағат саны
1	"Парасатты азамат" бұрышын бөзеді	2
2	"Сыбайлас жемқорлық теріс құбылыс ретінде" дөңгелек үстелі.	2
3	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы білуге арналған конкурс-викторина	2
4	Изготовление листовок: «Молодёжь против коррупции!»	2
5	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет қызметкерлерімен кездесу өткізу	2

6	Совместная работа над видеороликом «Мы против коррупции!» - "Мы против коррупции!"»	2
7	"Колледж сыбайлас жемқорлыққа қарсы!"(буклеттерді тарату)	1
8	Конкурс плакатов «Мы против коррупции» - «Мы против коррупции!»	1
9	"STOP! Сыбайлас жемқорлық" пікірталас тәжірибесі	2
10	"Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру" тақырыбындағы курагорлық сағат	1
11	"Мемлекеттік қызметті алу" іскерлік ойыны	2
12	"Таза сессия" үгіт-насихат бригадаларының сөзсөйлеуі	1
13	Барлығы:	20

2.2 факультативтің негізгі мазмұны

1-тақырып. "Парасатты азамат" бұрышын безендіру

"Сынып бұрышы" - оқушылардың оқу-тәрбие процесінің нәтижелілігін педагогикалық сүйемелдеу құралы.

"Парасатты азаматтың" үнемі жанартылып отыратын бұрыштарының басты мақсаты - азаматтыққа, патриотизмге, адамның құқықтарын, бостандықтары мен міндеттерін құрметтеуге, адамгершілік сезімдері мен этикалық санаға, сыбайлас жемқорлықты қабылдамау мәдениетіне, еңбексүйгіштікке, оқуға, еңбекке, өмірге шығармашылық көзқарасқа тәрбиелеу.

Сынып бұрышы-бұл балалар мен мұғалім үшін маяк, нұсқаулық болып табылатын ақпараттық кеңістіктің бір түрі.

2-тақырып. "Сыбайлас жемқорлық теріс құбылыс ретінде" дөңгелек үстелі. Дөңгелек үстел-бұл өз ойларыңызды білдіру және оларды жүзеге асыру мүмкіндігі.

3-тақырып. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы білуге арналған конкурс-викторина.

4-тақырып.Парақшалар дайындау: "Жастар сыбайлас жемқорлыққа қарсы!" "Колледжде, мектептерде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тиімді жұмыс істеу үшін қажет.

5-тақырып.Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет қызметкерлерімен кездесу өткізу. Студенттерге осы жүйеде енгізілген Мемлекеттік кірістер, инновациялар және сыбайлас жемқорлық іс-шаралары туралы көбірек білуге мүмкіндік береді.

6-тақырып. "Біз сыбайлас жемқорлыққа қарсымыз!" - "Біз сыбайлас жемқорлыққа қарсымыз!"»

7-тақырып. "Колледж сыбайлас жемқорлыққа қарсы!"(буклеттерді тарату). Буклеттердің таралуы, олардың мақсатына байланысты, баспа жарнамасының басқа түрлерінен ерекшеленеді. Буклеттердің кез-келген түрін тарату тәртібі осы буклеттердің мақсатымен анықталады.

8-тақырып. "Сыбайлас жемқорлыққа жол жоқ!" Әр байқаудың өз мақсаты бар және сол арқылы білім алушыларда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлықты қалыптастырады

9-тақырып. "Қоғамдық тәртіп негіздері" пікірталас практикаумы адам және азамат құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы (1948 ж. 10 желтоқсан); БҰҰ-ның Бала құқықтары туралы Конвенциясы (1989 жыл); ҚР Конституциясы (1995 ж. 30 тамыз); "Білім туралы", "Бала құқықтары туралы", "жастар бірлестіктерін мемлекеттік қолдау туралы", "Қоғамдық бірлестіктер туралы".

10-тақырып. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру" тақырыбындағы сынып сағаты.

11-тақырып. "Мемлекеттік қызметті алу" іскерлік ойыны. Мақсаты-студенттерді мемлекеттік және муниципалдық қызметтерді электронды түрде көрсету жүйесімен таныстыру.

12-тақырып. "Сыбайлас жемқорлықтың бағасын анықтауға бола ма?" тақырыбына үгіт-насихат бригадаларының сөз сөйлеуі.

3. Оқытудың жоспарланған нәтижесін бақылау.

Осы бағдарламаны іске асыру кезінде негізгі нысаны практикүм болып табылатын ағымдағы бақылау көзделген. Оған конкурстар, ойындар, пікірталастар және т. б..

Бақылаудың бұл түрлері факультативті зерттеуге бөлінген уақыттың жалпы бюджеті есебінен жүргізіледі.

4. Әдебиеттер мен оқу құралдарының тізімі.

Негізгі әдебиеттер:

1. "Қазақстан Республикасының 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 26 желтоқсандағы №986 Жарлығымен ҚР БҒМ 2013 жылғы 3 сәуірдегі №115 бекіткен ТЖБ студенттеріне арналған "Құқық негіздері" пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасына өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

2. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Заңы (26.11.2019 жылғы жаңдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен).

3. Технология интерактивного обучения школьников антикоррупционному поведению. Методическое пособие для слушателей курсов. – Сыктывкар, 2012.

4. Безрукова Г.А. «Дәтективланд»: правовой турнир // Дайджест методических материалов. – 2003. – стр. 34.

5. Гриваши И.О. «Право и закон» // Читаем, учимся, играем. – 2006. – 9 выпуск. – стр. 84-85.

6. Амиров К.Ф., Амирова Д.К. Антикоррупционное и правовое воспитание

7. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. – М., 2010.

8. Информационно- правовая система нормативных актов Республики Казахстан «Аділет»
Кириллова Л.Е., Кириллов А.Е. Профилактика нарушений, связанных с проявлением коррупции в сфере
образовательной деятельности. Методическое пособие. - Казань: Магариф-Вакыт, 2011.

Согласно Закону Республики Казахстан от 27.07.2007г. «Об образовании»
Пояснительная записка

развитие творческих способностей детей и взрослых; удовлетворение их индивидуальных потребностей в интеллектуальном, нравственном и физическом совершенствовании, формирование культуры здорового и безопасного образа жизни, укрепление здоровья, а также на выявляются следующие нормативные документы:

- Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604 «Об утверждении государственных общеобразовательных стандартов образования всех уровней образования»;

- Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 8 ноября 2012 года №500 «Об утверждении типовых учебных программ начального, основного среднего, общего среднего образования Республики Казахстан»;

- Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2017 года № 553 «Об утверждении типовых учебных планов и типовых учебных программ по специальности технического и профессионального, послесреднего образования»;

Программа дополнительного образования является неотъемлемой частью целостной системы организации образовательного процесса и обеспечивает единство обучения и воспитания.

Основная задача современного образования – разработка и применение комплекса обобщенных способов деятельности, применимых в любой предметной области. Одной из задач воспитательной работы с обучающимися является предоставление возможности реализовать творческие, коммуникативные и интеллектуальные способности учащихся, воспитать нравственного человека, который имеет цель, умеет решать жизненные проблемы, ориентирован в социальном пространстве, имеет творческую индивидуальность.

Рабочая программа клуба «Саналы ұрпақ» разработана в соответствии с задачами модернизации содержания образования. Программа рассчитана на студентов СПО всех курсов.

Деятельность клуба «Саналы ұрпақ» является внеаудиторной и отличается свободой выбора направлений и возможностью смены сферы деятельности обучающегося в течение года.

Программа клуба «Саналы ұрпақ» конкретизирует формирование антикоррупционной культуры в студенческой среде в контексте духовно-нравственного и гражданско-патриотического воспитания (далее – Программа) разработана в соответствии с Концептуальными основами воспитания и определяет порядок проведения воспитательной работы, который включает в себя организацию воспитательных мероприятий антикоррупционного характера для обучающихся, которые обучаются по программам общего среднего и профессионального образования.

Целью клуба «Саналы ұрпақ» создание условий в колледже для становления и развития высоконравственного, ответственного, инициативного и социально компетентного гражданина и патриота.

Задачи:

- 1) реализация мер, направленных на духовно-нравственное и гражданско-патриотическое воспитание;
- 2) укрепление доверия обучающихся к институтам государственной власти;
- 3) формирование у обучающихся политико-правовых знаний;
- 4) формирование у обучающихся нравственно-этических ценностей основ антикоррупционного поведения.

5) формирование антикоррупционной культуры в среде обучающихся, поощрение инициатив по укреплению нетерпимого отношения к коррупции, участие в организации мероприятий антикоррупционного характера.

Для проведения комплекса мероприятий используются следующие виды воспитания:

1) нравственное воспитание направлено на формирование морально-этических установок, формирование у каждого обучающегося нулевой терпимости к коррупции;

2) социально-правовое воспитание направлено на получение представления о сущности взаимоотношений между гражданином и государством, знания о правах и обязанностях, убеждение в необходимости соблюдения правовых норм, осознание общественной опасности коррупции;

3) эстетическое воспитание направлено на развитие у обучающихся понимания красоты произведений искусства, литературы, действующее воспитанию у обучающихся эстетического вкуса и доброжелательного и патристического отношения к окружающей действительности.

Направленность программ: отражают основные направления воспитания воспитательной работы, проведение календарных мероприятий, направленных на формирование антикоррупционной культуры, взаимодействия с общественными организациями, уполномоченным органом по противодействию коррупции и иными государственными органами.

В проведении воспитательной работы могут участвовать граждане и почетные советцы, родительские комитеты, общественные объединения, уполномоченный орган по противодействию коррупции и иные государственные органы.

Основные формы проведения занятий – конкурсы, игры, классные часы, встречи и практикум.

Данная программа включает в себя работы по секциям:

- антикоррупционные знания принимает участие в организации лекций, «круглых столов» и других просветительских мероприятий;
 - антикоррупционная информация и творчество участвует в организации мероприятий и конкурсов на лучшие видеоролики, рисунки, сочинения;
 - по культурно-массовым мероприятиям участвуют в организации акций, флэш-мобов, диалоговых площадок, встреч с представителями общественных, ветеранских организаций, государственных органов и организаций и других социально-значимых мероприятий.
- Изучаемый курс интегрирован со следующими дисциплинами:
- культурология;
 - основы политологии и социологии;
 - основы права.

Данная программа позволяет обучающемуся овладеть: основами организации мероприятий антикоррупционного характера; разработка и реализация молодежной политики на уровне государства; навыками формирования антикоррупционной культуры и национальной идентичности в студенческой среде; поощрения инициатив по укреплению нетерпимого отношения к коррупции, участия в организации мероприятий антикоррупционного характера.

Занятия кружка проходят 1 раз в неделю в течение 1 академического часа.
Всего по курсу - 20 часов.

2. Тематический план и содержание факультатива «Правовые аспекты молодежной политики»
- 2.1 Тематический план факультатива

№ п/п	Наименование разделов, тем	Общее количество часов для обучения
1	Оформление уголка «Парасаттыазамат»	2
2	Круглый стол «Коррупция, как негативное явление».	2
3	Конкурс-викторина на знание антикоррупционного законодательства	2
4	Изготовление листовок: «Молодёжь против коррупции!»	2
5	Проведение встречи с работниками Антикоррупционной службы	2
6	Совместная работа над видеороликом «Бизсыбайлажжемкорлыккакаарсымыз!» - «Мы против коррупции!»	2
7	«Колледж против коррупции!» (распространение буклетов)	1
8	Конкурс плакатов «Бизсыбайлажжемкорлыккакаарсымыз» - «Мы против коррупции!»	1
9	Дискуссионный практикум «STOP! Коррупция»	2
10	Кураторский час и на тему: «Формирование антикоррупционной культуры»	1
11	Деловая игра «Получение государственной услуги»	2
12	Выступление агитбригад «Чистая сессия»	1
13	Всего:	20

2.2 Основное содержание факультатива

Тема1. Оформление уголка «Парасаттыазамат»

«Класный уголок» - это средство педагогического сопровождения результативности учебно-воспитательного процесса школьников. Главное предназначение постоянно обновляемых уголков «Парасатты азамат» - воспитание гражданственности, патриотизма, уважения к правам, свободам и обязанностям человека, нравственных чувств и этического сознания, культуры неприятия коррупции, воспитания трудолюбия, творческого отношения к учению, труду, жизни.

Класный уголок – это форма информационного пространства, которая является маяком, ориентиром и для детей и для учителя.

Тема 2. Круглый стол «Коррупция, как негативное явление». Круглый стол – это возможность выразить свои мысли и их реализовать.

Тема 3. Конкурс-викторина на знание антикоррупционного законодательства.

Тема 4. Изготовление листовок: «Молодёжь против коррупции!» Необходимо для эффективной антикоррупционной работы в колледже, школах.

Тема 5. Проведение встречи с работниками Антикоррупционной службы. Позволяющая студентам больше узнать о государственных доходах, о новшествах и коррупционных мероприятиях введенных в этой системе.

Тема 6. Совместная работа над видеороликом «Бизсыбайлажжемкорлыккакаарсымыз!» - «Мы против коррупции!»

Тема 7. «Колледж против коррупции!» (распространение буклетов). Распространение буклетов, в силу специфики их назначения отличаются от других видов печатной рекламы. Порядок распространения любого вида буклетов, определяется назначением этих буклетов.

Тема 8. Конкурс плакатов: «Коррупции скажем НЕТ!» Каждый конкурс имеет свое предназначение и тем самым формирует у обучающихся антикоррупционное поведение

Тема 9. Дискуссионный практикум «Основы общественного порядка» Всеобщая декларация прав человека и гражданина (10 декабря 1948 г.); Конвенция ООН о правах ребенка (1989 год); Конституция РК (30 августа 1995 г.); Законы “Об образовании”, “О правах ребенка”, “О государственной поддержке молодежных объединений”, “Об общественных объединениях”.

Тема 10. Класный час на тему: «Формирование антикоррупционной культуры».

Тема 11. Деловая игра «Получение государственной услуги». Цель - Ознакомление студентов с системой оказания государственных и муниципальных услуг в электронном виде.

Тема 12. Выступление агитбригад «Можно ли определить цену коррупции?»

3. Контроль планируемого результата обучения

При реализации настоящей программы предусмотрен текущий контроль, основной формой которого является практикум. Он включает в себя конкурсы, игры, дискуссии и т.д..

Данные виды контроля проводятся за счет общего бюджета времени, отводимого на изучение факультатива.

4. Перечень литературы и средств обучения

Основная литература:

1. Указом Президента Республики Казахстан от 26 декабря 2014 года №986 «Об антикоррупционной стратегии Республики Казахстан на 2015-2025 годы» внесены изменения и дополнения в типовую учебную программу по предмету «Основы права» для студентов ТПО, утвержденную МОН РК №115 от 3 апреля 2013 года.
2. Закон Республики Казахстан О противодействии коррупции от 18 ноября 2015 года № 410-V ЗРК года (с изменениями и дополнениями по состоянию на 26.11.2019).
3. Технологии интерактивного обучения школьников антикоррупционному поведению. Методическое пособие для слушателей курсов. – Сыктывкар, 2012.
4. Безрукова Г.А. «Детективизм»: правовой турнир // Дайджест методических материалов. – 2003. – стр. 34.
5. Гриваш И.О. «Право и закон» // Читаем, учимся, играем. – 2006. – 9 выпуск. – стр. 84-85.
6. Амиров К.Ф., Амирова Д.К. Антикоррупционное и правовое воспитание
7. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. – М., 2010.
8. Информационно- правовая система нормативных актов Республики Казахстан «Адилет»
- Кириллова Л.Е., Кирилов А.Е. Профилактика нарушений, связанных с проявлением коррупции в сфере образовательной деятельности. Методическое пособие. - Казань: Магариф-Вакыт, 2011.

Дополнительная литература:

1. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Википедия> Энциклопедия
2. [http://nsportal.ru/Социальная сеть работников образования](http://nsportal.ru/Социальная_сеть_работников_образования)
3. [https://korrikatkov.gov.ru/Сайт для учителей](https://korrikatkov.gov.ru/Сайт_для_учителей)
4. http://tke.mos.ru/proivodeystvie_korruptsij/methodical-materials/detail/1052265.html

5. <http://citaty-super.ru/citati/citatipotemank/citatipotemank47.html>
6. aphorism-list.com/t.php?page=korruptcija
7. www.anti-corr.ru
8. www.wciom.ru
9. ru.wikipedia.org/wiki/
10. www.indem.ru
11. www.transparency.org.ru